

Biskop Marianne Gaardens prædiken ved bispevielsen søndag den 10. september 2017

Trettende søndag efter trinitatis

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Lukas:

Så vendte Jesus sig til disciplene
og sagde til dem alene:

»Salige er de øjne, som ser det, I ser.

For jeg siger jer:

Mange profeter og konger har ønsket at se det, I ser, og fik det
ikke at se,

og at høre det, I hører,

og fik det ikke at høre.«

Da rejste en lovkyndig sig

og ville sætte Jesus på prøve og spurgte ham:

»Mester, hvad skal jeg gøre for at arve evigt liv?«

Han sagde til ham:

»Hvad står der i loven? Hvad læser du dér?«

Manden svarede:

»Du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte

og af hele din sjæl og af hele din styrke

og af hele dit sind,

og din næste som dig selv.«

Jesus sagde: »Du har svaret rigtigt.

Gør det, så skal du leve.«

Men han ville retfærdiggøre sig selv og spurgte Jesus: »Hvem
er så min næste?«

Jesus svarede og sagde:

»En mand var på vej fra Jerusalem ned til Jeriko

og faldt i hænderne på røvere.
De trak tøjet af ham og slog ham,
så gik de og lod ham ligge halvdød.

Tilfældigvis kom en præst den samme vej;
han så manden, men gik forbi.
Det samme gjorde en levit, der kom til stedet;
også han så ham og gik forbi.

Men en samaritaner, som var på rejse,
kom hen til ham,
og han fik medynk med ham, da han så ham.
Han gik hen og hældte olie og vin i hans sår
og forbandt dem, løftede ham op på sit ridedyr
og bragte ham til et herberg og sørgede for ham.
Næste dag tog han to denarer frem,
gav værten dem og sagde:
Sørg for ham,
og hvad mere du lægger ud,
vil jeg betale dig, når jeg kommer tilbage.

Hvem af disse tre synes du
var en næste for ham, der faldt i røvernes hænder?«
Den lovkyndige svarede:
»Han, som viste ham barmhjertighed.«
Og Jesus sagde:
»Gå du hen og gør ligeså!«
Amen

Luk 10,23-37

Jesus sagde: ”Gå du hen og gør ligeså!”.....
Det regnvåde landskabet susende forbi uden for vinduet. Dråberne
bevægede sig i små vandrette strømme hen over ruden. Jeg sad i en
tætpakket kupé i toget på vej hjem.
Jeg var træt efter en lang dag.

Om morgenen var jeg blevet kontaktet af politiet.

En parkeringsvagt havde registreret, at der havde været indbrud i en bil på parkeringspladsen ved stationen, og havde ringet til politiet, der så kontaktede ejeren af bilen – og det var mig. Jeg befandt mig i den anden ende af landet, og kunne ikke gøre noget, før jeg mange timer senere ville være retur med toget.

Som de fleste andre havde jeg høretelefoner på. Jeg lukkede øjnene. Musik hjælper med at lukke verdenen ude, så man kan synke ind i sin egen verden.

Det skaber en komfortzone, hvor man ikke behøver at overhøre andres private samtaler eller forholde sig til sine medpassagerer.

Sådan var jeg indfældet i min egen verden, da jeg blev forstyrret af et bastant: ”Må jeg se kort og billet?”

En myndig dame i DSB-uniform stod foran mig.

Overfor mig trak en mørkhåret mand i slidt tøj en krøllet billet op ad baglommen.

En ung pige ved siden af mig rakte et klippekort frem, men kontrolløren rystede på hovedet:

”Jeg har klippet”, sagde pigen indigneret. ”Jamen, det kan du ikke bruge her – kun i hovedstadsområdet.”

Trods musik i ørene kunne jeg ikke undgå at overhøre samtalen, der hurtigt udviklede sig til en højrodet diskussion. Da kontrolløren til sidst trak afsted med den unge pige, kiggede jeg, som de øvrige passagerer diskret væk – men så hele optrinnet spejlet i den våde rude.

Da jeg ved næste station skulle af og kom ud i gangen, så jeg, at episoden havde eskaleret yderligere.

Kontrolløren var formynderisk og ville tjekke piges taske for kontanter, men pigen var trodsig og blev aggressiv.

Optrinet var ydmygende for begge parter, og ubehageligt at overvære. Jeg så ned på mørkhårede mands gamle sko.

Han tog en seddel op af lommen, spurgte med accent hvor meget pigens billet kostede og betalte.

Pigen så mildt sagt forbløffet ud

– og kontrolløren så nærmest fornærmet ud.

”Hvorfor gjorde du det?” spurgte hun ham, da vi var kommet ud på perronen. ”Det kunne jo have været mig, der havde brug for hjælp”, svarede han.

Jeg slog paraplyen op og gik til stationens parkeringsplads, hvor jeg forventede at finde en drivvåd bil med glasskår over det hele.

Men fandt i stedet en seddel fra parkeringsvagten,

der havde fjernet den værste bunke glasskår fra førersædet og

havde tapet den smadrede rude til med plastic og gaffatape. Så jeg kunne sætte mig i bilen

og for en gang skyld være taknemmelig for at man bilen havde haft besøg af en parkeringsvagt.

Vi menneskers liv er viklet ind i hinandens.

Et øjeblik er der en person, der har brug for hjælp,

i næste øjeblik har man selv brug for hjælp.

Vi er hinandens næste.

Når man spørger: ”Hvem er min næste?”

– det menneske, jeg ikke bryder mig om?

– politikeren, hvis synspunkt jeg ikke deler?”

– den fremmede, hvis religion jeg ikke deler?

så afslører det, at man ser sig selv i rollen,

som den der altid har overskud,

har noget at give af til den, der er i underskud.

Spørgsmålet om, hvem der er min næste,

er en understregning af ens egen magtposition:

”jeg er ovenpå – du er neden under”.

Men det er en illusion at tro, at man kun i rollen som enten giver eller modtager – alle har vi brug for andre menneskers barmhjertighed igennem hele livet.
I de store som i de små handlinger.

Hvordan ville dit liv have været, hvis der ikke var nogen, der havde vist dig barmhjertighed?
I toget? På parkeringspladsen? På rejsen?
På arbejdet? I hjemmet? I familien?
Hvordan ville vores samfund overhovedet være,
hvis ikke vi udviste barmhjertighed over for hinanden?

Den barmhjertige samaritaner er en af de mest kendte og elskede lignelser i Biblen.
Den er på en måde så nem og lige til at forstå.
Evangelietekst til i dag slutter med at Jesus siger:
»Gå du hen og gør ligeså!« Altså vær barmhjertig.

Den privilegerede gejstlige person er på vej – det kunne jo være biskoppen – der om nogen kender loven.
Og levitten, tempeltjeneren i Jerusalem, vor tids kirketjenere, der også kender buddet om
at elske Herren din Gud og din næste som dig selv.

Ingen af de to lader sig bevæge ud af deres komfortzone.
De forbliver indfældet i deres egen verden,
forholder sig ikke til medmennesket på deres rejse.
Måske kigger de diskret væk for at undgå
at konfronteres med den nødstedte.

Helten i lignelsen er samaritaneren, der i den kristne kirke associeres med en hjælpsom og godhjertet person.

Men det skyldes netop virkningshistorien af den her lignelse om den barmhjerte samaritaner.

Samaritaneren tilhørte på Jesu tid en religiøs minoritet, en etnisk gruppe, der var udstødt. Synet på dem var præget af had, fjendskab og manglende tolerance. De var ikke en ønsket del af datidens jødiske samfund, man så ned på samaritaneren, mens man betragtede sig selv som oven på. Det er imidlertid en person fra denne marginaliserede gruppe, der på sin vej bevæger ud af sin komfortzone, og forholder sig til sit medmenneske, hjælper den nødstedte og handler barmhjertigt.

Og når lignelsen så slutter med ordene:
 ”Jesus sagde: ’Gå du hen og gør ligeså’”,
 ja så har mennesker igennem kirkens historie hørt det som en opfordring til at handle som den barmhjertige samaritaner!

”Livets Gud har dine hænder”, synger vi,
 ”derfor er det dig, han sender, når din næste lider nød.”

Den kristne fordring er at udvise barmhjertighed mod næsten, uanset om næsten er biskop eller er fremmed.

At udvise barmhjertighed og næstekærlighed er godt, det er så indlysende, at også ikke kristne kan se fordelene herved. Ja, selv nogle ateister kan se rationalet heri. Så man kan spørge, hvad har det egentlig med Gud at gøre. Man kan vel godt være barmhjertig uden at være kristen?

...

For nogle år siden, var der en folketingspolitiker, der i fuld offentlighed meldte sig ud af folkekirken. I et læserbrev i en landsdækkende avis kundgjorde han, at han var stærkt utilfreds med,

at præster brugte prædikestolen som politisk talerstol.

Dagen efter bragte avisen en satiretegning, der viste politikeren, der havde smækket kirkedøren i. Nu stod ham udenfor med knyttede næver, en sort sky over hovedet og i en taleboble stod der: ”Jeg vil ikke længere finde mig i al den politiske propaganda!”

På prædikestolen inde i kirken stod en måbende præst.

I en taleboble ud for præsten stod der:

”Den fremmede må du ikke udnytte eller undertrykke.”

2. Mosebog kap. 22, vers 20

Satiretegningen med præsten, der læser et bibelcitater, og politikeren, der hører det som et politisk udsagn, sætter lige nøjagtig fokus på forholdet mellem forholdet til Gud og forholdet til næsten, mellem barmhjertighed og kristendom og mellem religion og politik,

Selve ordet ”politik” er afledt af det græske ord ”polis”, og betyder bystat, den antikke måde at organisere samfundet på. Og det er netop i samfundet, i det offentlige rum, at vi møder den næste, der lider nød – på rejsen, i toget og på parkeringspladsen.

Så den kristne fordring om at udvise næstekærlighed kan ikke isoleres fra det offentlige rum, men udfoldes i samfundet, som politikeren udformer love for.

Og når man spørger, hvad næstekærlighed og barmhjertighed har med vores forhold til Gud at gøre – så viser Jesus med lignelsen, at det slet ikke kan adskilles. Det er for mig at se det centrale i dagens tekst.

Det er som regel Jesu lignelser, vi mennesker husker, når vi hører en evangelietekst.

Fortællinger og billeder står tilbage i bevidstheden,

men ofte der står der mere i teksten.

Når Jesus fortæller lignelser, er det næsten altid som en respons på noget, der er gået forud – ofte et spørgsmål.

Og sådan er det også i dag.

Jesus var i dialog med en lovkyndig, en skriftklog, datidens akademiker, der var uddannet til at fortolke Moseloven teologisk og juridisk i forhold til folkets praktiske gøremål og spørgsmål.

Den lovkyndige ville sætte Jesus på prøve ved at spørge ham om, hvad skal han gøre for at arve evigt liv.

Jesus peger på den viden, manden allerede har:

”Hvad står der i loven?”

”Du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte og din næste som dig selv.”

Vores forhold til næsten afspejler vores forhold til Gud.

Gudsforhold og forholdet til næsten er vævet sammen.

Når vi er barmhjertige over for den nødstedte, i det store eller det små, og hjælper den fremmede, der er slået ned af en røver, står uden togbillet eller har haft indbrud i bilen, så er det også udtryk for vores kærlighed til Gud.

Kærlighed til Gud kommer ikke kun til udtryk i gudstjenestens lovsang og bøn, men også i hverdagens små handlinger over for vores medpassagerer i livet.

Så hvad er det, man går glip af, hvis man udvandrer, smækker med døren og melder sig ud af folkekirken, fordi man kun hører Jesu opfordring til at handle næstekærligt som et politisk budskab?

Det er intet mindre end kristendommens hovedbudskab, man går glip af. Man hører ikke den anden halvdel, der udtrykker for vores

forhold til Gud – og Guds forhold til os. For nok fortæller Jesus, hvad vi skal gøre, men kirkens hovedbudskab er ikke at fortælle, hvad vi skal gøre, men at forkynde alt ikke er tabt, når vi ikke gør det.

Man behøver som sagt ikke være kristen for at vide, at det er rigtigt at handle som den barmhjertige samaritaner.
Men når jeg alligevel lukker verdenen ude,
synker ind i min egen komfortzone, og derved undgår at forholde mig til livets medpassagerer,
så er alt ikke tabt – og det er jeg taknemmelig for!
Jeg er fortsat favnet af Guds ubetingede kærlighed.

Vist skal jeg elske Herren min Gud af hele mit hjerte og hele min sjæl og min næste som mig selv.
Men Guds kærlighed og min næstes barmhjertighed afhænger ikke af min ringe evne til at elske og handle. Også jeg møder som en træt bilejer barmhjertighed på en regnvåd aften. Og hertil er kun at sige:

Lov og tak og evig ære være dig vor Gud,
Fader, Søn og Helligånd,
du som var, er og bliver én sand treeing Gud,
højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed.
Amen.

Kirkebøn

Gud, vi takker dig, for den verden, vi lever i,
og for de mennesker, vi holder af
– og for dem som holder os ud.

Åben vores øjne, så vi ser næsten,
der er lige foran øjnene af os.

Giv os frimodighed til at handle barmhjertigt,

og lær os at påskønne, når vi mødes af barmhjertighed.

Lad os tage imod dit ord, så vi formes deraf,
og lær at være mod hinanden, som du vil, at vi skal være.

Styrk os i troen på,
at vi alle er dine elskede og værdifulde børn,
selvom vi er fulde af fejl, svagheder og mangler.

Lad os finde fred, hvile og ro
i troen på din kærlighed til os,
i tilliden til at du altid er os nær,
i overbevisningen om, at du altid vil os det godt.

Vær hos den, der er syg, lider, sørger eller er bange,
og hos den der er bitter, udmattet og modløs.

Lad den, for hvem døden er nær, mærke
din omsorg, dit nærvær og din kærlighed.

Velsign dronning Margrethe den 2. og hele hendes hus.
Velsign vort land og alle som opholder sig her.
Velsign regeringen, folketinget, domstolene
og alle der har fået magt og myndighed betroet.
Giv os alle, at vi alle må tjene din vilje.

Nedbryd falske fjendebilleder og fordomme.
Skab vilje til fred, dialog og forsoning,
overalt hvor der findes had, fanatisme og krig
– i den store verden og i de små hjem.

Styrk og bevar din kirke og alle os i den,
både her i Maribo Domkirke i dag
og ud over hele din verden.
Gør os til et åbent, levende og givende fællesskab.

Værn om vores familie og venner,
Og alle dem, som står os nær.
(Og her kan vi hver især i stilhed
formulere vores egen bøn....)

Herre hør vor bøn og
giv os alle din nåde, fred og velsignelse.
Amen